

F. VRANJANIN, *Eleonora Aragona*. Palermo, Museo Nazionale

kulture u Zagrebu. Opremio mnogobrojne kataloge i monografije (*Gotska arhitektura Slovenije, Arhitekt Kuno Waidmann, Branko Ružić, Šime Vulas, Nikola Reiser, Vasilije Jordan, Branko Kovačević, Edo Kovačević, Zlatko Šulentić, Hrvoje Šercar, Sisak, Zagreb 1900, Slavko Šohaj, Orgulje u Hrvatskoj, Sjaj zadarskih riznica*). Autor ciklusa *Portreti umjetnika* (1967) i *Lica* (1982). Snima krajolike Hrvatskoga zagorja u kojima naglašava dinamizam svijetlih i tamnih površina te lirsku narav »grafičkih« znakova u prostoru. — Samostalno je izlagao u Zagrebu, Ljubljani, Sisku, Požegi, Gornjoj Stubici, Varaždinu, Bjelovaru, Zadru, Karlovcu, Slavonskome Brodu i Klanjcu. Objavio fotomonografiju *Krajolici* 1986.

LIT.: A. Deanović, Nino Vranić: *Lica* (katalog), Zagreb 1982. — V. Maleković, Nino Vranić: *Krajolici*, Zagreb 1986. — Lj. Kolečnik, Nino Vranić (katalog), Klanjec 1989. Ž. Sa.

VRANJANIN, Renata, keramičarka (Zagreb, 13. III. 1950). Ostvaruje galeriju likova iz svakodnevice koje donosi pojedinačno ili u skupinama (*Madame*, 1988; *Tri šešira*, 1991). Samostalno izlagala u Zagrebu, Ljubljani, Malome i Velome Lošinj.

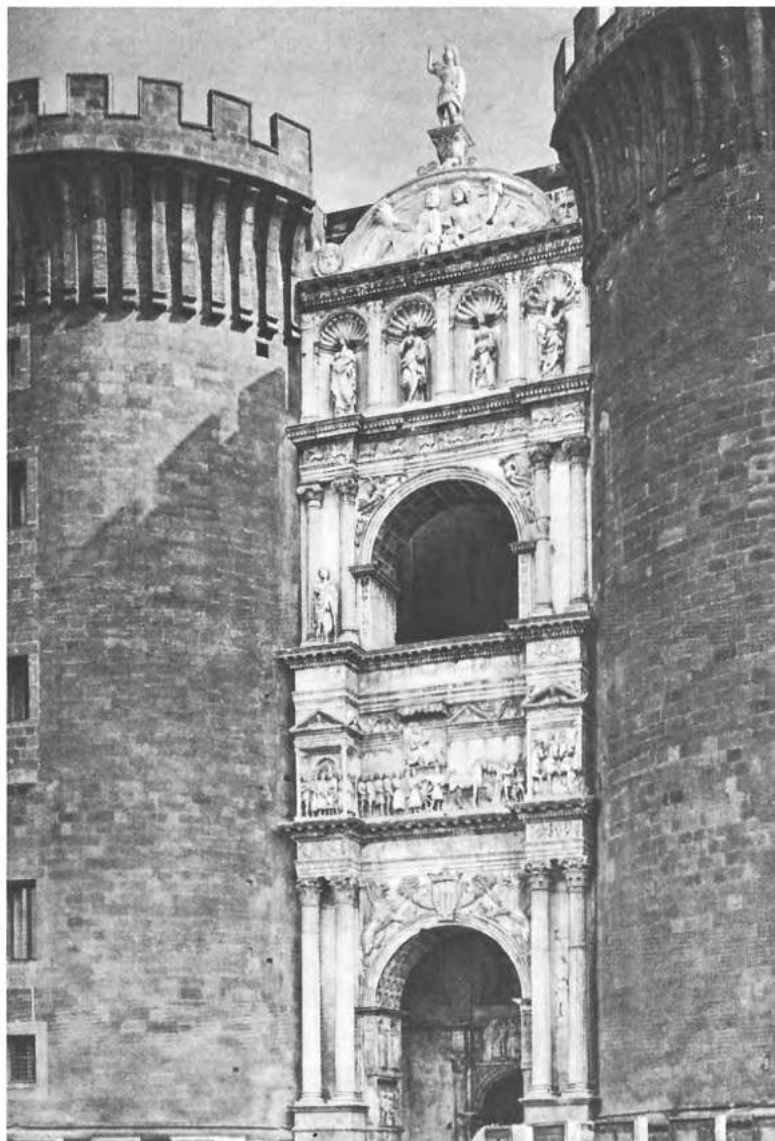
LIT.: V. Bužančić, Renata Azinović (katalog), Ljubljana 1992. — M. Baričević i F. Vukić, Vranjanz-Azinović Renata (katalog), Zagreb 1994.

VRANJA, selo u Istri na SZ podnožju Učke. Srednjovj. su naselje uokvirivale zidine u obliku četverokuta; prvi put spomenuto u izvorima 1102. kao »castrum Vrane«. Uz unutrašnju stranu začelnoga zida nalazila se četverokutna građevina (50 x 6 m) s polukružnim tornjem, a u njezinu produžetku vidljivi su u dva reda ostaci jednostavnih kuća. — Župna crkva Sv. Petra prvotno je bila jednobrodna građevina (XV. st.) s dvije učahurene četverokutne apside presvođene šiljastim svodom (unutrašnja konstrukcija porušena u XVIII. st.). Na zidovima su fragmentarno očuvane freske kasnogotičkoga istarskog majstora, nastale oko 1470.

LIT.: C. De Franceschi, I castelli della Val d'Arsa, Atti e memorie SIASP, 1898, 14, str. 354—355. — B. Fučić, Istarske freske, Zagreb 1963. Br. Ma.

VRANJANIN, Franjo (Francesco Laurana), kipar (Zadar ili Vrana kraj Zadra, oko 1420/25 — vjerojatno Avignon, 1502). Prvi podaci o njemu vezani su uz radove na slavlolu Alfonso I. Aragonskoga u Napulju (1453—58), što ga je radio zajedno s Guglielmom Sagrerom, Isaijom da Pisom, Domenicom Gaginijem, Pietrom da Milanom, Paolom Romanom i Antoniom di Chellinom. U jednome pismu iz 1524. napuljski humanist Pietro Summonte pripisao mu je cijeli slavlolu. Sa sigurnošću mu se pripisuje reljef s prikazom Alfonsa sa psom i vojnicima te dekorativni dijelovi, koji potkrepljuju pretpostavku po kojoj bi V. bio autor nekih ukrasnih reljefa za kapelu San Sigismundo u Tempio Malatestiano u Rimini (Folnesics). Nakon Alfonsove smrti (1458) i kraćega boravka u Urbinu, gdje portretira vojvodski par (1459—60), odlazi u Francusku na dvor Renée Anžuvinskoga, na kojemu, radeći medalje, ostaje 1460—66. Potom se vraća u Italiju gdje zajedno s Pietrom da Bonitateom gradi i ukrašava pročelje kapele Mastrantonio crkve Sv. Franje u Palermu. Na Siciliji nastaje niz statua Bl. Dj. Marije s Djetetom (Messina, Monte San Giuliano, Siracusa), od kojih su one u crkvi Santa Maria della Neve u Palermu i u Chiesa del Crocifisso u Notu potpisane i datirane 1471. God. 1474. ponovno je u Napulju gdje započinje raditi čuvenu seriju poprsja aragonskih princeza. Iz Napulja odlazi u Francusku gdje 1477—83. radi u Marseilleu (kapela Sv. Lazara u Staroj katedrali) i Avignonu (reljef *Nošenje križa* i kipovi Sv. Benedikta i Sv. Skolastike), a vjerojatno i u Tarasconu (grobnica Giovannija Cosse) i Le Mansu (grobnica Carla de la Maine u katedrali). Pretpostavlja se da se nakon 1483. vratio u Napulj, a da je posljednje godine proveo u Avignonu.

Stilska heterogenost Vranjaninova opusa može se djelomično objasniti diskontinuitetom utjecaja tijekom njegova lutalačkoga života. V. je vjerojatno već u umjetničkoj sredini Dalmacije XV. st. usvojio kasnogotičku notu nazočnu i u njegovim kasnijim djelima, u kojima prihvaća i renesansne elemente, vidljive u čistim odnosima skulptorskih volumena. S lombardijskim, denovskim i rimskim majstorima, koji su radili na slavlolu u Napulju, susreo se kao zrelo, a možda i nadmoćan majstor. Kao medaljer bio je pod Pisanellovim utjecajem; od njega je naslijedio simbiozu franc. kasnogotičkoga i tal. renesansnoga duha (medalje s likom kralja Renée, kraljice Johanne de Javal, dvorske lude Tribouleta, Charlesa Anjou, Louisa XI, vojvode Jeana Lorenskoga, vojvode Ferryja de Vaudemont). Najviši umjetnički domet postignuo je u mramornim ženskim poprsjima (Eleonora Aragonska, Beatrice Aragonska, Battista

F. VRANJANIN i SURADNICI, slavlolu Alfonsa Aragonskoga u Napulju

Sforza, Isabela Aragonska), koja se odlikuju nenadmašnom čistoćom volumena i diskretno naglašenim osobnim crtama.

LIT.: W. Rolfs, Franz Laurana, München 1907. — W. R. Valentiner, Laurana's Portrait Busts of Women, The Art Quarterly, London 1942, 5. — J. Pope-Hennessy, Italian Renaissance Sculpture, London 1958. — M. Chiarini, Francesco Laurana, Milano 1966. Ma. Bc.

VRANJANIN, Lucijan (Luciano Laurana), arhitekt (Zadar ili Vrana, 1420/25 — Pesaro, 1479). Potječe iz obitelji zadarskih kamenoklesara, oca Martina i djeda Petra, iz koje je i Franjo Vranjanin (Francesco

L. VRANJANIN, Vojvodska palača u Urbinu

